

Inbreng LTO Nederland inzake het rondetafelgesprek Realisatie LNV-visie 13 juni 2019

meer informatie: Wytse Sonnema (06 83 69 14 78 / wsonnema@lto.nl)

Waardevol en verbonden

LTO Nederland heeft bij de presentatie van de 'Visie Landbouw, Natuur en Voedsel: Waardevol en Verbonden' uitgesproken dat minister Schouten een goede toon te pakken heeft. De minister koos voor kringlooplandbouw en zette daarmee een koers uit die past bij de ambities van veel boeren en tuinders. Zij sprak haar waardering uit voor wat boeren en tuinders al doen en vond dat zij beter beloond moeten worden.

Sinds het verschijnen van de visie in september 2018 is er veel gesproken en onderzocht over kringlooplandbouw. Belangrijker is dat boeren en tuinders al jarenlang, ieder op eigen wijze, bezig zijn met kringlooplandbouw. Maar er is ook nog veel onduidelijk. Desalniettemin onderschrijft LTO Nederland nog steeds de koers die is uitgezet richting een kringloop land- en tuinbouw: zuinig omgaan met grondstoffen, maximaal inzetten op hergebruik en het zoveel mogelijk voorkomen van verliezen en verspilling.

LTO Nederland miste in de visie van LNV een economische analyse en vond dat de internationale context waarbinnen de Nederlandse land- en tuinbouw opereert onvoldoende aandacht kreeg. Deze zorgen hebben wij nog steeds. Zonder invulling van deze aspecten kan een geromantiseerd 'terug naar toen'-beeld ontstaan, dat de opgaven voor én innovatiekracht van de Nederlandse land- en tuinbouw geen recht doet.

In het uitvoeringsplan zal stevig moeten worden ingezet op de economische realiteit en haalbaarheid van de visie. Wij zien het plan daarom met belangstelling tegemoet.

De definitie van kringlooplandbouw?

In haar advies 'Werken aan een circulaire economie: geen tijd te verliezen' omschrijft de SER de circulaire economie als een economie die binnen ecologische randvoorwaarden efficiënt en maatschappelijk verantwoord omgaat met producten, materialen en hulpbronnen, zodat ook toekomstige generaties toegang tot materiële welvaart behouden.

Uit deze kernachtige omschrijving blijkt ook dat er voor alle onderdelen van de Nederlandse economie verschillende opgaven en oplossingen zijn met betrekking tot het zo veel mogelijk sluiten van kringlopen. Ook binnen de land- en tuinbouw is de diversiteit zo groot dat er per sector gekeken moet worden welke stappen kunnen bijdragen aan de totstandkoming van de kringlooplandbouw. De oplossingen in de akkerbouw zullen heel anders zijn dan in de pluimveehouderij of in de boomteelt.

Dat betekent ook dat bij iedere sector een andere schaal logisch is voor het zoveel mogelijk sluiten van kringlopen. Soms kan dat lokaal, soms kan dat regionaal, soms nationaal en veelal ligt de uitdaging internationaal. Geef dus ruimte aan de diversiteit in de land- en tuinbouw bij in de invulling van het begrip kringlooplandbouw.

Tot slot vraagt de plaats die de mens, de consument, in de kringloop inneemt aandacht. Het grootste lek in de kringloop is immers de mens zelf. Bovendien wordt een groot deel van het voedsel dat Nederlanders eten geïmporteerd: driekwart van de landbouwgrond in gebruik voor de Nederlandse voedselconsumptie ligt in het buitenland.

Niet een project, wel een proces.

De transitie naar een kringlooplandbouw is niet van vandaag op morgen gerealiseerd. Het is een proces dat vele decennia zal duren. Boeren en tuinders en hun ketenpartijen zullen steeds weer moeten

innoveren, experimenteren en oefenen om duidelijk te krijgen wat haalbaar is. Steeds weer opnieuw zal de overheid haar koers moeten bestendigen en moeten stimuleren en soms ook zaken moeten regelen in wet- en regelgeving. Hoe dan ook is de transitie een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle stakeholders in de productie voedsel en sierplanten. De boer en tuinder kan dit niet alleen. En, zoals in de visie van de minister al is geduid, als de agrarisch ondernemer niet rond kan komen dan gaat het niet werken. Geen transitie zonder investeringen en nieuwe verdienmodellen. Er zijn dus additionele middelen voor de boer en tuinder nodig.

Verdienvermogen bij klimaat-, biodiversiteit- en kringloopopgaven

In het kader van het klimaatbeleid, biodiversiteit en dus ook de kringlooplandbouw wordt gesproken over het verdienvermogen van boeren en tuinders. Die drie beleidsonderwerpen hebben uiteraard heel veel raakvlakken. Bij die gesprekken worden dan ook, in verschillende bewoordingen, dezelfde conclusies getrokken.

Ten eerste dat er zonder nieuwe verdienmodellen niet verwacht kan worden dat boeren en tuinders zomaar gaan investeren (in klimaat, biodiversiteit of kringloop) en ten tweede dat boeren en tuinders die uitdaging ook niet alleen aan kunnen gaan. Dat vergt, zoals gezegd, betrokkenheid van alle spelers.

LTO Nederland is verheugd over het feit dat de minister van LNV een Taskforce Verdienvermogen heeft ingesteld waarin alle aspecten van dit vraagstuk bezien zullen worden. Daarbij benadrukken we dat het niet realistisch is om aan de ene kant meer te verwachten van boeren en tuinders, en aan de andere kant alleen bestaande geldstromen om te katten naar klimaat, biodiversiteit en kringloop. Nieuwe, additionele middelen zijn noodzakelijk.

De rol van LTO Nederland

LTO Nederland heeft op veel deeltrajecten van het programma Kringloopvisie van LNV voorstellen gedaan, of is betrokken bij de uitwerking ervan. Voorbeelden zijn onze visies plantgezondheid en grondgebondenheid melkveehouderij; en onze actieve betrokkenheid bij de deelprojecten over versnelling verduurzaming veehouderij, herijking van het mestbeleid, de bodemstrategie en het versterken van de multifunctionele landbouw.

Nog veel belangrijker is wat onze leden lokaal en regionaal al doen op het gebied van kringlooplandbouw. Bijvoorbeeld binnen het Deltaplan Agrarisch Water of de Vruchtbare Kringloopprojecten in diverse provincies. Vaak gebeurt dit met financiering van provincies (en Europa) en met betrokkenheid van experts uit onderwijs en onderzoek. Steeds weer blijkt dat van elkaar leren in de praktijk tot daadwerkelijk resultaat leidt (voor klimaat, biodiversiteit en kringloop). Cruciaal voor deze aanpak is dat de overheid ruimte creëert (financieel, fysiek, wet- en regelgeving) om initiatiefnemers te stimuleren en hen ook ruimte geeft om te mogen experimenteren.

LTO Nederland waardeert de inzet van LNV om dit soort projecten meer zichtbaar te maken en ze te benutten om de transitie in gang te zetten.

De rol van de overheid

Uit bovenstaande volgt dat wij van de overheid verwachten dat zij een langjarig consistent beleid voert. Dat zij ondernemers in de gehele voedselketen stimuleert en ruimte biedt voor experimenten. Dat zij oog heeft voor de diversiteit van de sector. Dat zij actief meedenkt en acteert op de zoektocht naar nieuwe verdienmodellen en daarbij ook nieuwe vormen van samenwerking tussen boeren en tuinders en in ketens mogelijk maakt. Dat zij belemmerende regelgeving bijvoorbeeld op de terreinen van mededinging en gebruik van mineralen opheft; en innovatie mogelijk maakt door in iedere provincie 10.000 hectare experimenteerruimte met betrekking tot wet- en regelgeving voor kringlooplandbouw in te voeren. En ook dat zij bewezen praktijk vastlegt in regelgeving.